

ket választott Kassán, 1833. február 15-re. Igaz, ugyanakkor játszott benne Egressy is — Ottót személyesítve, ahogy másfél év múlva Kolozsvárt is együtt játszottak. De a kezdeményezés és a felismerés egészen az Udvarhelyié. Elvenni és másra ruházni az érdemet tévedés és méltánytalanság is. A színlapon *remek*nek ő minősítette először Bánk bánát. Ahogy Horváth János megállapította: Bánk bán örökéletének költője, Katona után ő, Udvarhelyi a második forrása.

Ezek a Bánk bán első és hiteles nyomai.

Kristóf György

Néhány adat a „babonás helynevek“-hez. Már több ízben rámutattam arra, hogy a magyar nyelvterület különböző pontjain vannak egyes helynevek, amelyeknek feljegyzésekor a nép egy érdekes szokására is érdemes rámutatni. E szokás lényege az, hogy a kérdéses helyen megöltek valakit, a holttestet ott temették el és a sírra minden arra menő egy galyat vagy követ dob.¹

Közelebről a kolozsvári római katolikus teológusoknak a helynevekben lévő nagy nemzeti kincsről beszélve, többek között szoltam a „babonás helynevek“ csoportjáról is. Előadásomnak mindjárt meg is volt a jutalma, mert hallgatóim érdeklődésüket nem számítva, azzal örvendeztettem meg, hogy egy néhány székelyföldi adatot említettek nekem. Nem tartom érdektelennek őket itt alább közölni.

Szentábrahám (Udvarhely m.) határában a Gagyi tetőn a rablók megöltek egy leányt. A leány hagymát vitt a kötényében, a rablók azt hitték, hogy kincset rejt benne. A tett után a leányt azon a helyen temették el. Ma minden arra menő egy *galyat* vet a sírdombra. Az így keletkezett kis dombcskát a nép *Léjándomb*-nak nevezi [Pálffy József (Bözödújfalú) közlése]. Homorodkarácsonyfalván (Udvarhely m.) van egy hely, *Léjansírja* vagy *Léjántemetése* a neve. Ezzel kapcsolatban is azt mondják, hogy ott egy kötőjében Hagymás várából hagymát hozó leányt öltek meg a rablók. A leánynak csak a szívét temették itt el; az arra járók a sírdombra *galyat* dobnak. A domb már 2—3 méter magas. Érdekes, hogy ugyane falu határán van egy *Legénysírja* nevű hely is, de erre *követ* dobnak az ott elmenők (Simonffy Andor homorodkarácsonfalvi teológus közlése). Magyarpéterlaka és Szászpetele (Maros-Torda m.) között is van egy sír; itt egy asszonyt öltek meg, hagyma volt nála. Az arra menők *galyat* dobnak a sírra (Dukát József, régebben magyarpéterlaki, ma baróti lakos, teológus közlése).

Mikor e sorokat írom, eszembe jut az is, hogy mikor 1941. júniusában Mátyás Lászlóval Bálványosvárálja (Szolnok-Doboka m.) helyneveit gyűjtöttük, a *Hányások* helynév lejegyzésekor Mátyás ezt a megjegyzést írta le: „Valamikor egy hadgyakorlaton összeütközött és elesett két katonának a sírja van e területen. A községben levő szokás az, hogy a jövőmenő emberek virágot, zöld ágat dobnak a sírokra. Ezért nevezik e helyet *Hányások*-nak.“

Az eddig közölt adatokkal együtt a fentiek érdekesen kiterjesztik e népi szokás erdélyi határait. Eddig Erdélynek csak középső és északi részéből meg a Szilágyságból ismertünk adatokat, most már a Mezőség közepéből, délen pedig Udvarhely megye területéről is kerültek elő adatok. Bizonyos, hogy e néhány adattal nem tarthatjuk lezártnak még e hiedelem kérdését. Alighanem még sok helyen vannak olyan helynevek, amelyekhez ilyen vagy hasonló kegyeletes-babonás szokás fűződik.

Szta

¹ Vö. MNy. XXX, 172 és kny. — L. még tölem: *Miért és gyűjtsük a helyneveket?* [Népnevelési Füzetek 4. sz. (szerk. György Lajos és Márton Aron). Kolozsvár, 1938. 9. l. — Ethnographia-Népélet. LI. (1940), 369—71.]